

2. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / пер. с англ. А. Н. Нестеренко ; предисл. и науч. ред. Б. З. Мильнера. – М. : Фонд экономической книги “Начала”, 1997. – 180 с.
3. Институціонально-інформаційна економіка : підручник / А. Чухно, П. Юхименко, П. Леоненко. – К., 2010. – 687 с.

Аннотация

В статье раскрываются основные методологические основы институциональных изменений. В частности, исследуется сущность понятия, основные подходы и концепции институциональных изменений. Выясняется целесообразность использования институционального подхода при исследовании институциональных изменений в трансформационной экономике.

Annotation

At the article author describes the basic methodological framework of institutional change. The essence of the concept, the basic approaches and concepts of institutional change were given in article. At the article author explores the possibility of using an institutional approach to the study of institutional changes in the transformation economy.

УДК : 359.09

Смирнов І. Г.

ТУРИСТИЧНИЙ КЛАСТЕР ЯК КОНСОРЦІУМ ІСТОРИЧНИХ МІСТ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА СЛОВАЧЧИНИ

Інтенсивний розвиток туризму в світі та Україні зумовлює необхідність пошуку його інноваційних напрямків та форм. Одним із таких інноваційних напрямків розвитку туризму є створення туристичних кластерів. Кластери в сфері послуг, зокрема, туристичних, є порівняльно новим підрозділом кластерної теорії та практики, який почав формуватися відносно недавно. Пов'язане це як зі специфічними особливостями послуг як товару (невідчутність, неможливість зберігання, невідривність від виробника та споживача), так і з технологічними особливостями надання різних видів послуг, кількість та різноманітність яких постійно зростає. Так, нині за СОТ виокремлюють 12 секторів послуг, які, у свою чергу, поділяють на 155 підсекторів [3]. Що стосується туризму, то теорія та практика кластероутворення в цій галузі в Україні знайшла втілення в Чернігівській обл., Карпатах, Буковині та Поділлі, Криму, Київській, Миколаївській, Херсонській, Івано-Франківській, Тернопільській та інших областях. Метою функціонування туристичного кластеру є об'єднання ресурсів, ідей, можливостей різних структур певної території у єдиний комплекс щодо найефективнішого представлення рекреаційно-туристичних ресурсів регіону, формування, просування та реалізації туристичних продуктів на різних ринках. До важливих рис кластерів слід віднести провідну роль в них малих та середніх підприємств, що підкреслює значення регіональних ресурсів для функціонування кластера. До переваг розвитку туристичних кластерів для його безпосередніх учасників можна віднести: підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур; скорочення витрат (поточних, з підготовки та навчання персоналу, спільних маркетингових досліджень та реклами тощо); більш широкі можливості проведення маркетингових досліджень, рекламних компаній, PR-акцій; розширення ринків збуту; можливості ефективного обміну ідеями між фахівцями, отже, для формування конкурентного середовища [2]. Туристичний кластер може включати в себе власне туристичні підприємства (туроператори, турагенції), підприємства готельного господарства (готелі, мотелі, кемпінги тощо), музеї, виставкові центри, окремі заклади ресторанного господарства, транспорту, розваг, спортивної інфраструктури, реклами та інші організації, пов'язані з туристичною та супутньою інфраструктурою. В Україні існують досить численні приклади туристичних кластерів, що успішно функціонують, зокрема, один із перших – кластер сільського зеленого туризму в смт. Градів Шепетівського району Хмельницької обл., що був створений у 2002 р. Також активно діють такі туристичні кластери (ТК), як: “Південне туристичне кільце” (АР Крим), “ТК Славутич” (Київська область), туристично-рекреаційний кластер “Гоголівські місця Полтавщини” (Полтавська обл.), ТК євро регіону “Слобожанщина” (Харківська обл.), транспортно-туристичний кластер “Південні ворота України” (Херсонська обл.), ТК “Кам'янець” (Хмельницька обл.), кластер водного туризму (Чернігівська обл.), а також ТК в Івано-Франківській та Луганській областях. Є пропозиції щодо створення Буковинсько-Подільського регіонального ТК.

У цьому контексті цікавим та корисним є досвід створення регіональних ТК у Словаччині, зокрема, у формі Консорціуму з відродження словацьких королівських міст у складі Бардейова, Кежмарока, Левочі та Старої Любовні, угода (декларація) про що була підписана мерами цих міст у 2001 р.[1]. Декларація оголосила про створення консорціуму (асоціації) у складі чотирьох вищенаведених міст з такими цілями: 1. Зберігати та відновлювати спільну історико-архітектурну та культурну спадщину, що знаходиться на території міст-учасників. 2. Сприяти господарському поступу міст-учасників, насамперед, через розвиток сучасних високоякісних форм туризму, що мають інтегрувати всі причетні економічні складники. 3. Шляхом розвитку туризму та супутньої економічної активності на підставах сталості посилити соціальну спрямованість господарського поступу міст-учасників. Проект “Словацькі королівські міста –

відродження" висунуто від імені консорціуму містом Стара Любовня. Головною метою проекту визначено створення, зміцнення та подальший розвиток туристичного кластеру "Словацькі королівські міста" у складі чотирьох вищенаведених міст. Ці міста Північної Словаччини об'єднує їх географічне положення, спільне історичне минуле (в Середньовіччі вони були передані Угорщиною в оренду Польщі на 364 роки – з 1412 до 1776 рр.), особливості розвитку (одними з перших серед міст Словаччини вони отримали Магдебурзьке право, тобто право бути вільними королівськими містами у складі Угорської корони). Консорціум з відродження словацьких королівських міст був представлений на Міжнародному турсалоні "Україна-2012" в Києві в жовтні 2012 р., де презентував своє інформаційно-рекламне видання, видане в трьох мовах – словацькій, англійській, німецькій. Отже, Консорціум з відродження словацьких королівських міст (далі - Консорціум) являє собою регіональний туристичний кластер, що об'єднує чотири історичних міста північної частини Словаччини і спільними зусиллями забезпечує розвиток туризму в містах-учасниках та в регіоні Спіш, про що турбуються офіси Консорціуму, що є в кожному з чотирьох міст-учасників. Також Консорціум здійснює спільні маркетингово-рекламні та промоційні акції, в т.ч. на міжнародному рівні; бере участь у національних та міжнародних туристичних виставках; турбується про підтримку та відновлення історико-архітектурної та культурної спадщини регіону Спіш, до якого належать міста-учасники, зокрема, середньовічних замків та міських оборонних споруд у Старій Любовні, Левочі, Кежмароку, Бардейові; контролює екологічну ситуацію в регіоні та містах – учасниках; сприяє збільшенню робочих місць внаслідок розвитку туризму тощо.

Таким чином, в Прешовському краї Словацької республіки знаходяться чотири міста, які свого часу отримали привілей – бути вільними королівськими містами, однак заслуги міст в Середньовіччі треба підтримувати і відновлювати в сучасних умовах. На даний час Бардейов, Кежмарок, Левоча і Стара Любовня мають ті самі проблеми і подібну складну економічну ситуацію. Створення Консорціуму (асоціації) вільних королівських міст у складі чотирьох вищенаведених утворило основу для підготовки спільних ініціатив, спрямованих на розвиток туризму і отримання міжнародних грантів, а також надало нові можливості для вирішення проблем, пов'язаних зі збереженням та відновленням культурно-історичної спадщини. Консорціум також сприяє зростанню та розвитку туризму, який має великий потенціал в усіх чотирьох містах-учасниках, зокрема, є важливим, джерелом нових робочих місць та доходів до міських бюджетів, отже виконує важливу економічну та соціальну функцію у розвитку як вищенаведених міст, так і всього Спішського регіону. Надамо коротку характеристику найбільш успішного міста Консорціуму-Бардейова, який у 2000 р. був включений до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Бардейов (населення 20 тис. осіб) належить до тих міст, найбільш цінною особливістю яких є історичні пам'ятки, створені у період Середньовіччя. Перша письмова згадка про це місто датується 1241 р. Місто знаходилося на важливому перехресті стародавніх торговельних шляхів і з цієї причини отримало підтримку свого розвитку з боку угорських монархів, зокрема, у формі надання спеціальних прав і привілеїв. Найбільш важливими з них були право проведення щорічної ярмарки та право складування та зберігання товарів. У 1352 р. король Людовик I наказав захисні мури навколо міста і воно, в такий спосіб, отримало систему міських оборонних споруд, які залишилися добре збереженими до наших часів (серед них - міські укріплення з Червоною та Великою баштами, північно-східний бастион, Північна, Груба та Шкільна башти). Найбільш важливий привілей був наданий місту в 1376 р., коли Бардейов став вільним королівським містом (отримав Магдебурзьке право). Завдяки розвитку торгівлі, цехів, ремесел, освіти та культури Бардейов за часів Середньовіччя перетворився у важливий центр Угорського королівства. Пізніше війни та руйнування послабили позиції міста. Протягом всієї першої половини ХХ ст. місто теж не отримувало достатньої уваги та стимулів для свого розвитку через периферійне положення та відповідний статус. Позитивні зміни розпочалися тільки після Другої Світової війни, коли в місті дістали розвиток промисловість, освіта, туризм і одночасно розпочалися роботи з відновлення історико-архітектурних пам'яток. Вже в 1950-х рр. історичний центр Бардейова був проголошений історико-архітектурним заповідником. Значні зусилля з відновлення історичних об'єктів цивільного будівництва на Центральній площі міста були виконані в 1970-х рр. Винагородою за успішну реконструкцію історичного центру Бардейова було його відзначення Золотою медаллю ЮНЕСКО в 1986 р. Наступною метою міста стало включення його до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, що було досягнуто 2 грудня 2000 р. Досвід Бардейова та інших словацьких міст, що входять до Консорціуму "Словацькі королівські міста" є корисним для України, де є багато подібних невеликих міст з "великою" історією та багатою культурно-історичною спадщиною. Об'єднавшись, ці міста можуть ефективніше діяти на українському, європейському та світовому туристичних ринках, проводити спільні промоційно-маркетингові акції, приймати участь у міжнародних туристичних виставках та ярмарках тощо, і, в такий спосіб, успішніше розвивати туристичну галузь і в цілому соціально-економічний комплекс цих міст і регіону, де вони знаходяться.

Використана література:

1. Slovenske Kralovske Mesta. – Kosice : Agentura JES, 2012. – 12 s.
2. Смирнов І. Г. Процеси транспортно-логістичної кластеризації в Європейському союзі та Україна: площини взаємодії / І. Г. Смирнов // Achievement of High School – 2012 : Матеріали за 8-а міжнародна научна практична конференція. Том 22. Географія и геологія. – Софія: "БЯЛ ГРАД БГ" ООД, 2012. – С. 35-47.

3. Смирнов І. Г. Сучасні особливості процесів транснаціоналізації в туризмі / І. Г. Смирнов // Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети : VI Міжн.наук.-практ. конф. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – С. 102-104.

Аннотація

Раскрыто опыт западного соседа Украины – Словацкой республики в создании и успешном функционировании регионального туристического кластера в форме консорциума “Словацкие королевские города”, объединившего четыре города северной части этой страны – Бардейов, Кежмарок, Левоча, Стара Любовня.

Annotation

Show experience of Ukraine western neighbor – the Slovak Republic in the establishment and successful operation of the regional tourism cluster in the form of consortium “Slovak Royal Cities”, which combined four northern cities of the country – Bardejov, Kezmarok, Levoca, Stara Lyubovnya.

УДК 159. 938. 343. 32-057. 874: [37. 016: 911. 12]

Федоренко Ю. Ю.

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ УМІНЬ УЧНІВ У НАВЧАННІ ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ

В умовах переходу України до ринкової економіки, поява нових видів трудової діяльності, підвищення питомої ваги інтелектуальної праці диктують сучасні вимоги до розвитку молодого людини. Сьогодні, як зазначається у Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті, нагальною стала потреба у “розвитку пізнавальних умінь, навичок самостійного наукового пізнання, самоосвіти, самореалізації особистості та підготовки кваліфікованих кадрів, які можуть творчо працювати” [2]. Отже, виховання творчої особистості є головним завданням української школи. У зв'язку з цим перед науковцями і вчителями постало завдання оновлення змісту вітчизняної освіти та удосконалення організації шкільного навчально-виховного процесу та з географії зокрема.

Мета дослідження полягає в теоретичному аналізі стану формування пізнавальних умінь учнів у процесі навчання фізичної географії.

Відповідно до мети визначено **основні задачі**:

1. Проаналізувати предметно-наукові, психолого-педагогічні та навчально-методичні літературні джерела з проблеми дослідження та з'ясувати стан формування пізнавальних умінь учнів основної школи у педагогічній теорії й шкільній практиці.

2. Розглянути дефініції ключових понять дослідження.

3. Визначити дидактичні умови реалізації процесу формування пізнавальних умінь учнів під час вивчення фізичної географії.

У світлі названих вимог значення у загальноосвітній школі набуває процес формування пізнавальних умінь учнів, який спрямований на усвідомлення учнями мети навчання, умови її реалізації, планування поетапних дій, вибір способу виконання певних завдань діяльності. Адже, уміння – це основа розвитку навичок. Саме тому необхідно здійснити кардинальні зміни, що будуть спрямовані на удосконалення умінь учнів вчитися. Потрібно переглянути також основні цілі навчання, а уміння мають стати засобом продуктивного навчання, а не тільки його кінцевим результатом, фундаментом творчих здібностей учнів, засобом їх самореалізації та саморозвитку [4].

Суспільство ставить перед школою завдання: сформувати творчу особистість, яка спроможна реалізувати свій природний потенціал, здатна бути успішною, конкурентоспроможною. Проблема пошуку шляхів підвищення ефективності навчання географії в наш час тісно пов'язана з виявленням тих методів, форм і засобів, які найбільше сприятимуть залученню учнів до пізнавальної діяльності у процесі навчання. Знання завжди були потрібні, проте сьогодні функція їх децю змінилася. Як показує практика, накопичення багажу знань як сталого нерухомого матеріалу – користі від цього замало. Звичайно, слід не забувати, що уміння завжди оперує надбаними знаннями, тобто відкидати їх остаточно не варто. Але потрібно зробити так, щоб знання були дієвими, працювали на розвиток особистості. Оволодіння дидактичними уміннями навчальної діяльності і пізнавальними зокрема, допоможуть в майбутньому учням знайти своє місце у житті, досягти успіху та само реалізуватися. Отож перед сучасним учителем постає дуже важливе завдання – “навчити учнів пізнавати”, дати їм “інструмент” для формування пізнавальних умінь [8].

Від пізнавальних умінь учнів під час вивчення шкільного курсу фізичної географії залежать результати знань, їх підготовка до роботи в сучасних умовах, до творчої діяльності. Цей факт потребує реалізації методів навчання, спрямованих на підвищення пізнавальної діяльності учнів у оволодінні знаннями, розвитку їх навичок до самоосвіти та його творчого використання в нових життєвих умовах. Через активну творчу діяльність можна досягти міцного засвоєння та усвідомлення навчального